

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Együtműködés a gyermekek és a nők elleni erőszak megakadályozásában

Előközlés, a nyomtatott változat a Családi Jog folyóiratban jelenik meg

Szerző: dr. Kundrák Villő

Budapest, 2015. június 15.

A Bírók Egyesületének és a CEPOL-nak a szervezésében 2015. április 24. napján megrendezésre került az együttműködés a gyermekek és a nők elleni erőszak megakadályozásában című konferencia, melynek programja meglehetősen sokrétű és komplex témakört ölelt fel.

dr. Galajda Ágnes, az Egyesület elnöke nyitóbeszédében felhívta a figyelmet arra, hogy a Bírók Egyesülete, amikor úgy döntött, hogy csatlakozik a Bírók Nemzetközi Szervezetéhez, akkor többek között azt a célt tűzte ki, hogy egy olyan fórumot teremtsen meg, amelynek keretében az igazságszolgáltatás mind szélesebb területén dolgozók számára lehetőség nyílik az együttműködésre és az eszmecserére. Az Egyesület e törekvését teljes mértékben alátámasztja az adott konferencia megszervezése is.

Bánfi Ferenc ny. r. vezérőrnagy, a CEPOL igazgatója a nyitóbeszédében kihangsúlyozta, hogy a téma kiemelkedő jelentőségét szemlélteti, hogy a nők és a gyermekek elleni erőszak mindig is komoly figyelmet kapott nemcsak hazánk területén, hanem az Európai Unióban is. Ezt igazolja, hogy az Unió intézményei komoly törekvéseket tesznek a családon belüli erőszak elleni fellépés törvényi kereteinek a lefektetésére és a szakemberek megfelelő továbbképzésére. Kiemelte továbbá, hogy a hatékony fellépés érdekében elengedhetetlen, hogy a szakemberek teljes spektruma részt vegyen a gyermekek és a nők elleni erőszakkal szembeni kampányokban. Ezen okból kifolyólag különösen fontosnak tartja az ügyvel foglalkozó intézmények és szakemberek közötti kapcsolat megerősítését, amelynek az egyik kiváló eszköze a jelen rendezvényhez is hasonló események szervezése.

Robert Riley, az amerikai nagykövetség munkatársa, Bánfi Ferenc ny. r. vezérőrnagy Úrhoz csatlakozva, elmondta, hogy egy igen komoly horderejű témáról van szó, ezt tükrözik a magukért beszélő, rémisztő statisztikai adatok is: az Amerikai Egyesült Államokban 3-ból 1 nőt bántalmaznak, 5-ből 1 nő pedig nemi erőszak áldozatává válik. Ismerjük a statisztikai adatokat és az erőszakhoz vezető okokat, azonban nem tudjuk azokat hatékonyan kezelni. Nem találjuk meg a módját annak, hogy miként reagáljunk egy olyan problémára, amelyik az esetek többségében a négy fal között bontakozik ki. Emellett különös kihívást jelent, hogy számos esetben az érintett közeg olyan kulturális háttérrel rendelkezik, ahol az erőszak elfogadottnak tekintendő. Végezetül, egy kérdésben foglalta össze az adott téma által felvetett és megoldásra váró problémát: vajon hogyan

lehet a családon belüli erőszak ellen effektív módon tenni valamit, és hogyan lenne célszerű fellépni ellene?

A kérdésre a válaszadást megkísérelve valamennyi előadás középpontjában a felmerülő főként gyakorlati problémák bemutatása, valamint a lehetséges fejlesztési irányvonalak felvázolása állt. Az alábbiakban az egyes előadások rövid összegzése következik.

I. A gyermekek a büntető igazságszolgáltatásban

(dr. Renate Winter - az ENSZ gyermekjogi bizottságának tagja, az osztrák állam bírója)

Lényeges, hogy mindenekelőtt ne veszítsük szem elől, hogy a gyermekek jogalanyok, nem pedig jogtárgyak. A teljes eljárás folyamán jogalanyi minőségükben kell őket vizsgálnunk, hiszen veleszületett jogokkal rendelkeznek. Emellett kötelességünk, hogy a gyermekek és fiatakorúak jogait azokban az esetekben is védelemben részesítsük, amikor nem áldozatként, hanem elkövetőként vagy tanúként kerülnek az igazságszolgáltatás elé.

A Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény¹ vonatkozásában, a Bizottság kiadványa négy olyan alapvető jogot említ, amelyek mind a büntetőjogi, mind a polgári ügyekben érvényt kell, hogy kapjanak: a diszkrimináció tilalmát², a gyermek mindenekfelett álló érdekének figyelembevételét³, a gyermek fejlődéséhez⁴, valamint a meghallgatásához fűződő jogát.⁵

A rejtett diszkrimináció gyakran csak különös körülményekkel fedezhető fel, ezért az eljárás teljes tartama alatt fennállásának tényét fokozott figyelemmel kell vizsgálnunk.

¹ Magyarországon kihirdette az 1991. évi LXIV. törvény

² A Gyermekek jogairól szóló Egyezmény 2. cikk

³ A Gyermekek jogairól szóló Egyezmény 3. cikk

⁴ A Gyermekek jogairól szóló Egyezmény 27-29. cikk

⁵ A Gyermekek jogairól szóló 12.-13. cikk

A gyermek mindennekfelett álló érdekének a fogalmát egyetlen dokumentum sem definiálja, holott jelentése igen gyakran nem evidencia jellegű. Az alábbi példa jól illusztrálja a problémát: egy gyermeket egyedül nevelő, depresszióval küzdő nőt az igazságügyi orvosszakértő megvizsgált és megállapította, hogy az édesanya komoly veszélyt jelent a gyermekre, azonban amennyiben a gyermektől elválasztják, abban az esetben az édesanya valószínűsíthetően öngyilkos lesz. A bíró elválasztotta az édesanyát a gyermektől, aki a döntés következtében öngyilkos lett. Álláspontja szerint az idézett ügyben a megfelelő döntést hozta meg, mert a gyermek mindennekfelett álló érdekét az adott esetben ez szolgálta.

A gyermeknek a börtönben is joga van ahhoz, hogy a börtönbe vonulásával egyidejűleg ne akassza a szögre az egyezményekben biztosított jogait. Ezzel szemben a gyakorlat azt mutatja, hogy a büntetés-végrehajtási intézetben elhelyezett fiatalkorúak nem rendelkeznek azonos tanulási lehetőségekkel, mint szabadon lévő embertársaik, holott a fiatalkorúak e jogait nem érheti sérelem a fogvatartottak vonatkozásában sem.

A gyermek véleménynyilvánításhoz való jogával kapcsolatosan kifejtésre került, hogy a bírónak és az eljárás egyéb résztvevőinek meg kell tenniük azt, hogy amennyiben szükséges, hosszú időn keresztül hallgassák meg a gyermeket, mert fontos, hogy az, amit a gyermek mond, beépíthető legyen a döntésbe. Emellett a valóság rekonstruálásában is nélkülözhetetlen a gyermek közreműködése. Ezért mindaddig, amíg a gyermek képes vallomást tenni, addig kötelezettségünk őt meghallgatni.

Az eljárás egyéb garanciális elveivel kapcsolatosan megemlítendő, hogy amikor a gyermek a bíróság elé kerül, az ő nyelvezetén kell számára elmagyarázni, azt hogy az eljárásban ki kicsoda, és hogy várhatóan mi fog történni. Az eljárás kezdetétől fogva, már a rendőrségen is információt kell a gyermek számára szolgáltatnunk. Az elsődleges dolog tehát, hogy a gyermeket tájékoztassuk a jogairól, az eljárás menetéről és annak következményeiről is.

A gyermek személyiségi jogainak biztosítása érdekében nagyon fontos, hogy az eljárás során a rendőrség semmilyen olyan információt ne adjon ki a gyermekkel kapcsolatosan, amivel beazonosíthatóvá válhat.

A tanúk védelmének vonatkozásában példaként hozta fel, hogy az emberkereskedelem bűncselekményével gyanúsítottak az esetek jelentős részében kiváló ügyvédekkel rendelkeznek. Pályafutása során azonban még nem találkozott olyan ügygel, amelynek folyamán a tanúk oldalán is a gyanúsítottakéhoz hasonló szakmai színvonalat nyújtó ügyvédek álltak volna, holott ez az eljárás szereplői közötti egyenlőség garantálása érdekében alapvető kritérium lenne. A tanú számára a megfelelő védő kirendeléséről való gondoskodás álláspontja szerint a bíró kötelezettsége.

A családon belüli erőszakhoz kapcsolódó problémák egyik megoldásának mindenképpen annak kell lennie, hogy a szociális munkások és az egyéb szakemberek számára külön képzéseket kell biztosítani, és az eljárás minden résztvevőjének egy multidiszciplináris csapat tagjaként kell működni. Emellett a szakemberek mind a bizonyítási eljárás során történő, mind az eljárás tárgyalótermi falain kívüli bevonása lényegbelinek bizonyul.

II. A nők és gyermekek elleni erőszak kapcsolata

(Anne Goldstein - a Bírónők Nemzetközi Szervezete Emberi Jogi képzésének igazgatója)

Előadásában arra törekedett, hogy bemutassa, hogy hol lelhetők fel azok a kapcsolódó járatok, amelyek a nők és a gyermekek elleni erőszak között kimutathatók. Ezzel kapcsolatosan az alábbi 6 korrelálásra lett figyelmes:

1. Azok a férfiak, akik bántalmazzák a feleségüket, nagyobb eséllyel fogják a gyermeküket is bántalmazni.
2. Azok a férfiak, akik a gyermeküket bántalmazzák, nagyobb eséllyel fogják a feleségüket is bántalmazni.
3. Azokat a gyerekeket, akiket olyan személyek ölnek meg, akik bármilyen típusú felügyeletet láttak el felettük, nagyobb eséllyel származnak olyan családból, ahol a férfi bántalmazza az anyát.
4. Azok a férfiak, akik szemtanúik édesanyjuk bántalmazásának, nagyobb eséllyel válnak később bántalmazóvá.

5. Azok a nők, akik szemtanúi annak, hogy az édesanyjukat édesapjuk bántalmazza, nagyobb eséllyel válnak később áldozattá.
6. Azok a nők, akiket bántalmaztak nagyobb eséllyel fogják a gyermeküket is bántalmazni.

A minél korábbi beavatkozás jelent hatékony megoldást. Az áldozatok sikeres felépülése érdekében szükség van továbbá a traumát követő rehabilitációs terápiákra is.

Ezzel a megállapítással kapcsolatosan **dr. Scheiber Dóra gyermekorvos** észrevételezte, hogy az ellátás szintjén is találkoznia kell a gyermek és a szülők kezelésének, mert a gyermek a szülőjét megtartva tud a legmagasabb szintű ellátásban részesülni. **dr. Renate Winter** az elhangzottakat azzal egészítette ki, hogy Európában gyakran megfélelkezünk a civil társadalom szerepének a fontosságáról, holott a jelzőrendszer működtetésében és a védelem nyújtásában is komoly szerepe lenne a közösségnek. Vannak olyan megoldások, amelyeket a polgári társadalom is létre tud hozni és igen hasznosnak bizonyulnak. Példának okáért Kanada egyik falujában, ahol ismeretes volt, hogy a lakosság jelentős részét erőszak alkalmazásától vissza nem megriadó férfiak teszik ki, a nők azt a módszert fejlesztették ki, hogy a nyakukba akasztottak egy sípot, amelyet hogyha megfújtak, az jelzés értékűnek számított, ezért a többi hölgy tudta, hogy a bajban lévő hölgyek segítségére kell rohanni. Kanadával ellentétes módon, Európában mi nem azt nézzük, hogy mit tehetünk mi, a társadalom tagjai egymásért, hanem a felelősséget elhárítva, az állami intézményekre támaszkodunk, és azt vizsgáljuk, hogy mit tesz a társadalom mi értünk.

III. **Az Isztambuli Egyezmény szerepe a nők elleni erőszak elleni fellépésben**

*(Johan Friestedt - az Európa Tanács Emberi Méltóság és Egyenlőség Igazgatóságának munkatársa,
videó előadás)*

Azért született meg egy önálló, kizárólagosan a nők elleni erőszakkal foglalkozó Egyezmény, mert annak ellenére, hogy a jogszabályokban le voltak fektetve a családon belüli erőszakhoz kapcsolódó védelmi intézmények, ezek nem voltak összehangolva. Az Isztambuli Egyezmény ebből kifolyólag úttörőnek tekinthető. A dokumentum hollisztikus módon közelít a témához, és elsődlegesen négy pillérre helyezi a hangsúlyt: a megelőzésre, a védelemre és a támogatásra, a jogi fellépésre, valamint az integrált szakpolitikák kialakítására.

A megelőzés területén az előítéletek és a különböző nemi sztereotípiák ellen már az oktatás legalsó szintjein is kötelességünk fellépni. Annak érdekében, hogy e törekvés megvalósulásra kerülhessen, be kell illeszteni a hivatalos tananyagokba azokat az oktatási terveket, amelyek jelen kérdéskörrel foglalkoznak.⁶ Emellett az Egyezményt aláíró Felek kötelességet vállalnak a tekintetben, hogy gondoskodnak arról, hogy az erőszakos cselekmények elkövetését ne lehessen a kultúrával, a szokással vagy a vallással indokolni.⁷ A megelőzés szempontjából kardinálisak továbbá a preventív beavatkozások és a nevelő programok, amelyek lehetőséget teremtenek arra, hogy elkerülhetővé váljon, hogy a bántalmazó újra agresszorral váljon.⁸ Ennek biztosításához elengedhetetlen, hogy az erőszakos cselekmények áldozataival és elkövetőivel foglalkozó szakemberek megfelelő képzésben részesüljenek.⁹ Végezetül az Egyezmény nyomatékosítja, hogy a közvélemény figyelmét fel kell hívni a problémára. A társadalom tudatformálása és az erőszak különböző formáinak és azok traumatizáló jellegének a tudatosítása¹⁰ nagyobb szerepet kell, hogy kapjon, ennek érdekében pedig a magánszektor, az információs és kommunikációs technológiai szektort, a médiát, illetve a civil szervezeteket arra kell ösztönözni, hogy működjenek közre a témával kapcsolatos szakpolitikák, iránymutatások, önszabályozó normák kialakításában.¹¹

A védelem vonatkozásában gondoskodni kell arról, hogy az áldozatok szükségletei és biztonsága álljanak minden intézkedés középpontjában. Lényeges, hogy az áldozatok számára lehetővé legyen téve az olyan szakosított támogató szolgáltatásokhoz való hozzáférés, amelyek elősegítik a veszélyeztetett helyzetből való kiszakadásukat. Következésképpen olyan szolgáltatásokat kell számukra biztosítani, amelyek a jogi és a pszichológiai tanácsadást, a pénzügyi segítségnyújtást, a lakhatást, az oktatásban való részvételt és a munkahelytalálást elősegítik.¹² Ezen célok megvalósítása érdekében megfelelő számban elérhető krízis menhelyet kell biztosítani a bajban

⁶ 14. cikk

⁷ 12. cikk (5) bekezdés

⁸ 16. cikk

⁹ 15. cikk

¹⁰ 13. cikk

¹¹ 17. cikk

lévők számára.¹³ Kiemelt fontosságú továbbá az olyan telefonos segélyvonalak működtetése, amelyek a hét minden napján, éjjel-nappal díjmentesen hívhatók, és az áldozatok anonimitását garantálják.¹⁴ A tapasztalatok alapján javítani kell továbbá a bejelentési eljárásokon is, és a speciális - az áldozatok számára, valamint a gyermek szemtanúk részére készült - támogatási programok számát növelni kell.¹⁵ Gondoskodni kell arról, hogy a rendvédelmi szervek azonnal reagáljanak a segélyhívásokra, és megfelelően kezeljék a veszélyes helyzeteket. Emellett lényeges, hogy az áldozatok biztonságának garantálása, valamint szükségleteinek a kielégítése már az eljárás kezdetétől biztosítva legyen.¹⁶ Például azért, hogy vészhelyzet esetén az áldozat egyetlen gombnyomással kapcsolatba tudjon kerülni a rendőrséggel, akképpen, hogy a tartózkodási helye beazonosítható legyen. Ehhez természetesen megfelelő anyagi támogatásra van szükség. Mindemellett a családon belüli pszichikai, illetőleg fizikai erőszaknak kifejezetten az erőszakra vonatkozó külön-külön tényállást kell kapnia a Büntető törvénykönyvekben.

Az Egyezmény kulcsfontosságú, az áldozatok tájékoztatásával kapcsolatos rendelkezése kimondja, hogy az áldozatoknak az általuk értett nyelven, megfelelő szintű tájékoztatást kell kapniuk a számukra rendelkezésre álló támogatási szolgáltatásokról és az igénybe vehető jogi intézkedésekről.¹⁷ Ezen utóbbi biztosítása érdekében az ingyenes jogszolgáltatás igénybevételének lehetősége elengedhetetlen, annak mindenki számára hozzáférhetővé kell válnia.

Az integrált szakpolitikák vonatkozásában elmondható, hogy a Felek egy vagy több hivatalos testületet hoznak létre, vagy jelölnek ki, amelyek az Egyezmény által érintett erőszak minden formájának megelőzésére és leküzdésére vonatkozó politikák és intézkedések koordinálásáért, végrehajtásáért, ellenőrzéséért, valamint értékeléséért felelősek.¹⁸

12 20. cikk

13 23. cikk

14 24. cikk

15 25., 27. és 28. cikk

16 VI. fejezet

17 19. cikk

Az Egyezmény egy erős monitoring rendszer kialakításának a jogszabályai kereteit is lefekteti. Az ellenőrző rendszer egy szakértői csoportot (a továbbiakban: „GREVIO”) működtet. A GREVIO intézménye azt a célt szolgálja, hogy felügyelje az Egyezmény végrehajtását.¹⁹

IV. A megelőző pártfogás szerepe

(Novákné dr. Lang Szabina - a Zala megyei kormányhivatal gyámügyi és igazságügyi főosztályvezető-helyettese)

Az Igazságügyi osztály feladatai közé tartozik többek között a pártfogó felügyelet ellátása, a jogi segítségnyújtás, valamint a bűncselekmény áldozatainak a segítése is. A fiatal bűnelkövetők pártfogó felügyelete magában foglalja a megelőző pártfogást²⁰. A megelőző pártfogást a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény vezette be 2015. január 1-től, amit az indokolt, hogy a fiatakorút akkor is, hogyha bűnelkövető válik, megilleti az a jog, hogy minél előbb reakciót kapjon az általa elkövetett cselekményre. A szabályozás nem csak a fiatakorúakat, hanem a gyermekkorúakat is érinti.

A pártfogó felügyelet kiszabását minden esetben egy bűnprevenzív szempontokon alapuló kockázatértékelés előzi meg, ami környezettanulmány formájában önt testet. Célja a bűnelkövetéssel összefüggő tényezőknek a feltárása és a bűnismétléssel való összefüggésüknek a súlyozása. Információtartalma megegyezik a korábbi általános (nyomozó hatóság megkeresésére készülő) környezettanulmányával, de kiegészül a vizsgált kockázati tényezők kockázati szempontú értékelésével.

A környezettanulmány III. része tartalmazza a szakmai ténymegállapításokat. A környezettanulmány eme része tér ki a gyermekkorú/fiatakorú korábbi normaszegéseire (büntető-, szabálysértési eljárás, iskolai konfliktusok), a lakókörnyezetére, a családi körülményeire és kapcsolataira, az oktatásban, képzésben való részvételére; munkahelyére, jövedelmi helyzetére, a baráti és

18 10. cikk

19 66. cikk

20 68./D §

kisközösségi kapcsolataira; a szabadidő eltöltési szokásaira, a fizikai, mentális egészségi állapotára, valamint a gondolkodási és viselkedési mintáira.

Fontos szempont az értékelésnél, hogy az elkövető, hogyan viszonyul a cselekménye elkövetéséhez. Ezt a kérdéskört a környezettanulmány negyedik része elemzi.

A környezettanulmány V. része vizsgálja az eljárás alá vont személy változás iránti motivációját és a jóvátétellel kapcsolatos véleményét és szándékát. A változás iránti motiváció, a jóvátételi szándék felmérése, értékelése a beavatkozás meghatározása szempontjából igen jelentős.

A környezettanulmány VI. része egy szinopszis keretében összefoglalja a feltárt adatokon és következtetéseken alapuló, a gyermekkorú, a terhelt, illetve a fiatalkorú bűnmegelőzési szempontú veszélyeztetettségének háromfokú skálán²¹ történő megjelölését, valamint a kockázati besorolás indokolását és a szükséges beavatkozásokat²² is. A lehetséges beavatkozások többek között: viselkedéskorrekciós esetkezelési eszközök alkalmazása, kompetenciafejlesztésre irányuló csoportos vagy egyéni foglalkozások, helyreállító jellegű beavatkozások, közösségi jóvátétel.

A veszélyeztetettség fokai egy háromszintű skálával reprezentálhatók:

1. Magas fok: a pártfogó felügyelővel történő személyes találkozás gyakoriságára való javaslattétel kötelező, a beavatkozás viszont opcionális.
2. Közepes fok: a pártfogó felügyelő javasolhatja a megelőző pártfogás elrendelését, itt a személyes találkozásra való javaslattétel nem kötelező. Ebben az esetben a Gyámhatóság hivatalból fél év múlva felülvizsgálja az elrendelés tényét, és ha a bűnisméltés kockázata hátrányosan változott ismételt kockázatértékelést kérhet.
3. Alacsony fok: nem történik elrendelés.

²¹ A Pártfogó Felügyelői Szolgálat tevékenységéről szóló 8/2013. (VI.29.) KIM rendelet 16/B. § (1) szerint háromfokú skálán azt kell értékelni, hogy milyen szintű annak a veszélye, hogy a gyermekkorú/fiatalkorú újabb bűncselekményt/elzárással is sújtható szabálysértést követ el.

²² A magatartási szabályokkal megegyező fogalom

A megelőző pártfogás végrehajtása során komoly figyelmet kap a gyermekkorú, fiatalkorú támogatása a kockázatértékelés során feltárt kockázati tényezők hatásának csökkentésében, a bűnismétléssel szemben védő tényezők erősítésében.

A megelőző pártfogás megszüntetésére akkor kerülhet sor, ha az elrendeléstől számítva legalább fél év eltelt és az eljárás alá vont gyermekkorú, fiatalkorú az előírt magatartási szabályokat teljesíti és magatartása kedvező irányba változik.

A „Nyitott Igazságügyi” Program

Egy a 14-18. életév közöttiek részére meghirdetett bűnmegelőzési program, amelynek célja a fiatalok jogtudatosságának növelése. A program tartalma egy oktatófilm, az iskolai pedagógiai órák keretében megtartott munkajogi, családjogi és büntetőjogi felvilágosítás, valamint a nyitott igazságügyi napok. A programban részt vevő szervek: a Rendőrség, az Ügyészség és a Büntetés-végrehajtási Intézet.

V. Kerekasztal beszélgetés

A kerekasztal beszélgetés témája a Gyermekvédelmi törvényben előírt jelzési kötelezettségről a gyermekek elleni erőszak megakadályozása érdekében volt. A konzultáció résztvevői²³ egyhangúan egyetértettek abban, hogy az előrelépés érdekében a társadalom - különösen a gyermekek - jogtudatosítása és megfelelő tájékoztatása, a témában érintett szakemberek kötelező képzése és összehangolt, zökkenőmentes együttműködése, valamint az akadálymentes, gyors, precíz adatrögzítés és információáramlás létfontosságúnak bizonyul.

²³ Papp Krisztina - Budapest II. kerület Családsegítő és Gyermekjóléti Központ vezetője,

dr. Scheiber Dóra - gyermekorvos, tudományos munkatárs OGYI,

Nyámcz Györgyi rendőr alezredes - bűnmegelőzési és áldozatvédelmi főelőadó,

dr. Pocsai Edit - megyei főügyész,

dr. Geréby Zsuzsanna - a Ssongrád Megyei Bíróság polgári ügyes bírója,

dr. Lux Ágnes - az UNICEF Magyarország gyermekjogi vezetője,

Novákné dr. Lang Szabina - a Zala megyei kormányhivatal gyámügyi és igazságügyi főosztályvezető-helyettese.

A kerekasztal beszélgetést dr. Katonáné dr. Pehr Erika egyetemi docens moderálta.

Releváns tényező volna továbbá, hogy a kórházakon belül foglalkoztatva legyenek olyan szociális szakemberek is, akikhez az egészségügyi dolgozók az ügyeket azonnal továbbítani tudják. Emellett elemi követelmény lenne az igazságügyi szakértők beépítése az egészségügybe, ezáltal is elősegítve azt, hogy az eseteket még frissen, azonnal meg tudják vizsgálni, nem pedig csak később, amikor a fizikai jelek már eltűntek.

Mindemellett a felsőoktatásban önálló stúdiumot kellene teremteni a gyermekjogoknak.

Végezetül pedig, megállapítható, hogy a társadalom tudatformálása elemi követelménynek minősül. Egyrészt a tekintetben, hogy tudatosodjon az állampolgároknak, hogy mindegyikük a jelzőrendszer részét képezi, hiszen bármely személynek, aki tudatában van annak, hogy egy adott közegben a családon belüli erőszak megvalósul, kötelessége, hogy ezt megfelelő módon és időben kommunikálja a szakemberek felé. Másrészt annak kapcsán, hogy minél szélesebb körben támogassák az érintett intézmények azokat a személyeket, akik felvállalják azt, hogy ők vagy családtagjaik a családon belüli erőszak áldozatai. Harmadrészt abból a szempontból is, hogy az erőszak nem lehet társadalmilag elfogadott.

Összegzésképpen elmondható, hogy annak ellenére, hogy a jogszabályi keretek le vannak fektetve, a jelzőrendszer tekintetében általánosan működő joggyakorlat még nem alakult ki.

Felhasznált jogszabályok jegyzéke:

A nők elleni és a családon belüli erőszak felszámolásáról szóló Isztambuli Egyezmény

A gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20.-án kelt Egyezmény

Az 1991. évi LXIV. törvény, A gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20.-án kelt Egyezmény kihirdetéséről

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény

A Pártfogó Felügyelői Szolgálat tevékenységéről szóló 8/2013. (VI.29) KIM rendelet